EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.12.2.
COM(2010) 698 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokba szánt hordozható elemek és akkumulátorok tekintetében a kadmiumra vonatkozó tilalom alól adott mentességről

az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és -akkumulátorokról, továbbá a 91/157/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. szeptember 6-i 2006/66/EK irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján

BEVEZETÉS

Az elemekről és akkumulátorokról szóló irányelv (2006/66/EK irányelv[1]) javítani kívánja az elemek és akkumulátorok, valamint az azok életciklusában közreműködő összes gazdasági szereplő tevékenységeinek környezeti teljesítményét. Az irányelv különös szabályokat állapít meg az elemek és akkumulátorok forgalomba hozatalára, valamint a hulladékelemek és -akkumulátorok begyűjtésére, kezelésére, újrafeldolgozására és ártalmatlanítására vonatkozóan. Az irányelv tilalmat rendel el a higanyt vagy kadmiumot tartalmazó elemek és akkumulátorok forgalomba hozatalára.

Ez a tilalom meghatározott határértékek felett alkalmazandó, de bizonyos esetek ez alól mentességet élveznek. Ilyen konkrét mentesség szerepel az irányelv 4. cikke (3) bekezdésének c) pontjában a vezeték nélküli villamos kézi szerszámok vonatkozásában, azok hordozható elemeiben és akkumulátoraiban ugyanis a kadmium használata megengedett. E jelentés ezt a mentességet tárgyalja. A vezeték nélküli villamos kézi szerszámok magukban foglalják például a fogyasztók által, illetve szakmai tevékenység során esztergályozásra, maratásra, csiszolásra, köszörülésre, fűrészelésre, vágásra, nyírásra, fúrásra, lyukak fúrására, lyukasztásra, kalapálásra, szegecselésre, csavarozásra, polírozásra, illetve fa, fém és egyéb anyagok hasonló megmunkálására, valamint nyírásra, vágásra és egyéb kertészeti tevékenységre használt szerszámokat.

Az irányelv 4. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a Bizottság vizsgálja felül a 4. cikk (3) bekezdésének c) pontja által biztosított mentességet, és erről 2010. szeptember 26-ig nyújtson be jelentést az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, és adott esetben egészítse ki megfelelő javaslatokkal a kadmium elemekben és akkumulátorokban történő felhasználásának tilalom alá helyezése céljából. E jelentésben az „elemek” kifejezés alatt együttesen kell érteni a hordozható elemeket és akkumulátorokat.

A MENTESSÉG ÉRTÉKELÉSE CÉLJÁBÓL GYŰJTÖTT INFORMÁCIÓK

A mentességre vonatkozó lehetséges jogszabályjavaslatok előkészítése során a Bizottság adatokat gyűjtött az elképzelhető szakpolitikai lehetőségek előnyeivel és hátrányaival kapcsolatban, megvizsgálva azok gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait is összhangban a hatásvizsgálatra vonatkozó bizottsági iránymutatásokkal[2].

A Bizottság 2003-ban közzétette a „Meghatározott szakpolitikai megoldások hatásvizsgálata az elemekről és akkumulátorokról szóló irányelv felülvizsgálatához”[3] című dokumentumot, amelyet a Bio Intelligence Service készített az elemekről és akkumulátorokról szóló korábbi irányelv (a később a 2006/66/EK irányelv által hatályon kívül helyezett 91/157/EGK irányelv) felülvizsgálatának előkészítéséhez. A szakértők megállapították, hogy a hordozható nikkel-kadmium (NiCd) elemek és a használatukkal járó helyi kockázatok esetében a kockázati tényezők adatain alapuló számítás megerősítette a kadmium használatára vonatkozó tilalom indokoltságát. A jelentés elkészítésekor azonban a jelek szerint még nem állt rendelkezésre olyan életképes alternatíva, amellyel a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban

---

1 HL L 266., 2006.9.26., 1. o. A legutóbb a 2008/103/EK irányelvvel (HL L 327., 2008.12.5., 7–8. o.) módosított irányelv.

2 Lásd: http://ec.europa.eu/governance/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_en.pdf.

3 Lásd: http://ec.europa.eu/environment/waste/batteries/pdf/eia_batteries_final.pdf.

helyettesíthetőek lettek volna a hordozható NiCd elemek. A hordozható NiCd elemek begyűjtési és újrafeldolgozási aránya, valamint a hulladékégetőkre és a hulladéklerakó létesítményekre alkalmazandó hatályos jogszabályok végrehajtása további jelentős tényezőként szerepelt a helyi kockázatok csökkentése szempontjából.

Azóta további – az irányelv elfogadásának idején, azaz a 2006-ban rendelkezésre álló adatokon túlmutató – információk láttak napvilágot, főleg az Európai Unió kockázatértékelési jelentése (2008) és „A kadmium használata a villamos kézi szerszámok elemeiben" című, Svédország környezetvédelmi hivatala által 2009-ben közzétett tanulmány, valamint a Bizottság által 2009-ben megrendelt, a meglévő információk összegzésére és értékelésére irányuló, célzott tanulmány révén.

A Bizottság 2008-ban kockázatértékelési jelentést[4] tett közzé a kadmiumot (azaz fém formájában megjelenő kadmiumot és kadmium-oxidot) tartalmazó anyagoknak az emberi egészséget és a környezetet veszélyeztető kockázatairól. A kockázatértékelési jelentés megállapította, hogy a kadmiumot az Európai Unióban elsősorban NiCd elemek előállításához használják. A kockázatok értékelése rámutatott arra, hogy a kadmiumexpozíció által a munkavégzőkre és a környezetre jelentett kockázatok csökkentése érdekében további célzott intézkedésekre van szükség. A kockázatértékelési jelentés azonban – hasonlóan a kapcsolódó, a kadmiumra vonatkozóan a Bizottság által 2008-ban elfogadott kockázatcsökkentő uniós stratégiához[5] – nem jelezte további intézkedések szükségességét a NiCd elemek forgalomba hozatalával, kezelésével, újrafeldolgozásával és ártalmatlanításával kapcsolatos lehetséges kockázatok kezelése céljából.

Svédország környezetvédelmi hivatala 2009-ben jelentést tett közzé „A kadmium használata a villamos kézi szerszámok elemeiben – a tilalom lehetősége és következményei" címmel[6]. A jelentés megállapította, hogy a villamos kézi szerszámokban a NiCd elemek már mással is helyettesíthetők. Az elmúlt években egy alternatív technológia – lítiumion (Li-ion) elemek – rendkívül gyors fejlődést mutatott. A különböző akkumulátortechnológiák mindegyikének vannak előnyei és hátrányai. Ma a Li-ion és a nikkel-fémhidrid (NiMH) teljes mértékben versenyképes alternatívákat jelentenek a NiCd akkumulátortechnológiákhoz képest mind az árat, mind a teljesítményt nézve.

A Bizottság 2009-ben összegző tanulmány elkészítésére adott megbízást a mentesség felülvizsgálatára vonatkozó munkájának segítése érdekében. A Bizottság a tanulmányt 2010 márciusában közzétette a Környezetvédelmi Főigazgatóság honlapján[7]. A tanulmány célja a rendelkezésre álló adatok és információk értékelése, valamint a mentesség felülvizsgálatára vonatkozó fennmaradó igények feltérképezése és kezelése volt. A rendelkezésre álló adatok arra engedtek következtetni, hogy – 0 °C alatti alkalmazás esetében némi fenntartással ugyan, de – ma már technikailag megoldható lenne a NiCd elemeknek a Li-ion és a NiMH létező akkumulátortechnológiáival való felváltása.

---

4 Az EU-nak a Cd-ra és a CdO-ra vonatkozó kockázatértékelési jelentését lásd: http://ecb.jrc.ec.europa.eu/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/REPORT/cdmetalreport303.pdf.

5 A kockázatértékelés eredményeiről szóló bizottsági közleményt és a fém formájában megjelenő kadmiumra és a kadmium-oxidra vonatkozó kockázatcsökkentő stratégiákat lásd: http://ecb.jrc.ec.europa.eu/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/OJ_RECOMMENDATION/ojrec7440439.pdf.

6 Lásd: http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-5901-9.pdf.

7 Az ESWI Konzorcium által készített tanulmányt (2010) lásd: http://ec.europa.eu/environment/waste/batteries/pdf/cadmium_report.pdf.

A tanulmány készítői kísérletet tettek a vezeték nélküli villamos kézi szerszámok esetében alkalmazott lehetséges tilalom gazdasági és társadalmi hatásának kiszámítására, azonban jelentős nehézségekbe ütköztek az egészségügyi és környezetvédelmi előnyök számszerűsítése terén. Kizárólag a megalapozott éves költségeket és hasznot figyelembe véve, az éves haszon a becslések szerint nagyjából megegyezik a költségekkel. A ma rendelkezésre álló adatok nagymértékben bizonytalanok ahhoz, hogy be lehessen azonosítani a lehetséges egészségügyi és környezetvédelmi előnyöket. Ma még nincs olyan értékelés, amely összehasonlítaná a szóban forgó három fő akkumulátortechnológia életciklusát, bár erre szükség lenne a mentesség felülvizsgálatára vonatkozó átfogó költség-haszon elemzés elvégzéséhez.

A BIZOTTSÁG ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT KONZULTÁCIÓ AZ ÉRDEKELTEKKEL

A Bizottság a közzétett összegző tanulmány alapján nyilvános internetes konzultációt szervezett az érdekeltekkel 2010. március 10. és május 10. között. Az érdekelteket arra kérték, hogy fejtsék ki álláspontjaikat azon környezeti, társadalmi és gazdasági hatásokkal kapcsolatban, amelyek a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban felhasználásra kerülő hordozható elemekre és akkumulátorokra vonatkozó bármely jövőbeni kadmiumtilalom miatt jelentkezhetnek. Az érdekelteket kiegészítő megjegyzések megtételére, valamint a mentességgel kapcsolatos műszaki és tudományos bizonyítékok szolgáltatására is felkérték.

Néhány érdekelt előnyben részesítette a NiCd elemeknek a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban való használatára vonatkozó mentesség visszavonását, mivel hosszú távon a gazdasági költségeket minimálisnak, a környezetvédelmi előnyöket pedig jelentősnek ítélte. Mások ellenezték a mentesség visszavonását, és hangsúlyozták, hogy a gazdasági, környezeti és társadalmi hatásokra vonatkozó adatok nem indokolják a visszavonást. Az érdekeltekkel folytatott konzultáció összességében alátámasztotta azt, hogy a költség-haszon elemzés biztos megalapozásához szükség van egy összehasonlító életciklus-értékelésre. Az érdekeltek észrevételeiről összefoglaló készült, amely megtekinthető a Környezetvédelmi Főigazgatóság honlapján[8].

KÖVETKEZTETÉS

Az irányelv 4. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a Bizottság vizsgálja felül a 4. cikk (3) bekezdésének c) pontja által biztosított mentességet, és erről 2010. szeptember 26-ig nyújtson be jelentést az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, és adott esetben egészítse ki megfelelő javaslatokkal a kadmium elemekben és akkumulátorokban történő felhasználásának tilalom alá helyezése céljából.

A Bizottság megbízásából 2003-ban készített tanulmány megállapította, hogy abban az időben nem léteztek olyan életképes helyettesítő anyagok, amelyek a mentesség felülvizsgálata szempontjából szóba jöhettek volna. Mindeközben új információk váltak elérhetővé egy új kockázatértékelési jelentés, Svédország környezetvédelmi hivatalának jelentése, valamint a Bizottság részére összeállított, a meglévő információk összegzésére irányuló tanulmány formájában. Úgy tűnik, hogy ma a Li-ion és a NiMH teljes mértékben versenyképes

[8] Az érdekeltekkel folytatott konzultáció eredményei: http://ec.europa.eu/environment/consultations/batteries_en.htm.

alternatívákat jelentenek a NiCd akkumulátortechnológiához képest, bár ugyanúgy vannak előnyeik, mint hátrányaik. Míg a mentesség visszavonása valószínűleg jelentős környezetvédelmi és egészségügyi előnyökkel járhat, az előnyökre vonatkozó becslés igen bizonytalan. Jelenleg még nem lehet kimutatni, hogy a mentesség visszavonásával járó előnyök egyértelműen jelentősebbek lennének a költségeknél.

A rendelkezésre álló tanulmányok, valamint az érdekeltekkel és körükben folytatott egyeztetések mind rámutattak arra, hogy hiányoznak a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban felhasználható elem- és akkumulátortípusok hatására vonatkozó, összehasonlítható lényegi adatok. Kizárólag egy olyan összehasonlító értékelés teremthet alapot a mentesség megbízható hatásvizsgálata számára és oszlathatja el a jelenlegi bizonytalanságot, amely megvizsgálja a három fő alternatíva életciklusát.

A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy ebben a fázisban nem lenne helyénvaló javaslatokat előterjeszteni annak a mentességnek a visszavonására, amely az elemekre és akkumulátorokra vonatkozó kadmiumtilalom tekintetében a vezeték nélküli villamos kézi szerszámok számára biztosított. Minden, a témában készített – és a bizottsági szakpolitikával összhangban lévő hatásvizsgálaton alapuló – jogszabályjavaslat összehasonlítható műszaki és tudományos információkat igényel a vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban felhasználásra kerülő hordozható elemekben és akkumulátorokban használt kadmium és helyettesítő anyagai költségeivel és előnyeivel kapcsolatban. A Bizottság ezért összehasonlító életciklus-értékelés elkészítésére fog megbízást adni, amely révén a meglévő tudományos irodalmon felüli információk válhatnak majd elérhetővé. Összhangban a tudományos minőségi előírások követelményével, az értékelésnek szakmai vizsgálat is részét képezi majd. A fenti információk alapján, valamint az elemekről és akkumulátorokról szóló irányelv (2006/66/EK irányelv) 4. cikkének (4) bekezdésével összhangban a Bizottság – adott esetben – jogszabályjavaslatok kidolgozásával folytatja a munkát a kadmium vezeték nélküli villamos kézi szerszámokban használt elemekben és akkumulátorokban történő felhasználásának a létező mentesség visszavonása révén elrendelendő tilalma céljából.